

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldu>

Lvgdvni, 1585

De erroribus circa disciplinam. Et primò de errore illorum qui dicunt nullum esse excommunicandum. Et de errore illorum qui dicunt maleficos non esse puniendos. Cap. VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

spirituali læticia intus pinguescit. 2. ad Cor. 9. Hilarem datose
diliget Deus.

*De erroribus circa disciplinam. Et primò de errore illorum qui dicunt
nullum esse excommunicandum. Et de errore illorum qui dicunt
maleficos non esse puniendos.*

C A P. VII.

Primò tangitur de errore illorum qui dicunt nullum esse
communicandum. Secundò de errore illorum qui dicunt
maleficos non esse puniendos pœna temporali. ¶ Primus error
videtur posse inniti his testimoniis sacre scripturę. Legitur Luc. 6. Nolite iudicare, & non iudicabimini. Peccant ergo sacerdo-
tes qui excommunicationis sententiam ferendo homines iudicant. Item ad Ro. 2. Inexcusabilis es, ò homo omnis qui iudicas.
In quo enim iudicas alium, te condemnas. Item ad Ro. 12. Benedicite & nolite maledicere. Peccant ergo sacerdotes qui homi-
nibus maledicunt. 1. ad Cor. 6. Neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Item 2. Pet. 3. Non reddentes malum pro malo. Ad quod monemur exemplo Christi 1. Pet. 2. Cum malediceretur, non maledicebat. Item Eccle. 21. Quum maledicit impius diabolum, maledicit ipse animam suam. Si diabolus maledicendus nõ est, multo fortius homines non sunt maledicendi. ¶ Ad primum dicendum est, quòd est iudicium iustum, & est iudicium iniustum. Iudicium iniustum prohibitum est, iudicium verò iustum non est prohibitum: inò Christus monet ad illud Ioan. 7. Nolite, inquit Christus Iudais, secundum faciem iudicare, sed iustum iudicium iudicate. De manifestis concessum est nobis iudicium, de occultis non. 1. ad Cor. 4. Nolite ante tempus iudicare quoadusque veniat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum. 2. ad Tim. 5. Peccantes coram omnibus argue, vt ceteri timorem habeant. Quòd apostoli habuerint potestatem iudicandi, ostendi potest ex eo quod dictum est Petro, Matt. 16. Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis. Item eiusdem 18. Quæcunque alligaueris super terram, erunt ligata & in cælo. Et Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. 1. ad Corinrh. 5. ostendit Apostolus se iudicasse Corinthium fornicatorem: Ego, inquit, absens corpore, præsens autem spiritu, iam iudicavi, vt præsens, eum qui sic operatus est in nomine Domini nostri Iesu Christi congregatis vobis, & meo spiritu, cum virtute Domini Iesu, tradere huiusmodi hominem satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die domini

domini nostri Iesu Christi. Itē eiusdē 6. An nescitis quoniā san-
 cti de hoc mūdo iudicabunt? Et si à vobis iudicabitur mundus,
 indigni estis qui de minimis iudicetis: Nescitis quoniā angelos
 iudicabimus? Ad aliud dicendū est, quòd ecclesia non reddit ma-
 lum pro malo, nec malum optat quum aliquem excōmunicat.
 Excomunicatio enim medicinalis est: nec est mala, nisi mali-
 tia pene: sicut medicina amara dicitur mala, quum verò bona
 sit, eo quòd sit morbi expulsiva. Excommunicatio est ad hoc vt
 homines salubriter confundantur & cōuertantur. Psalmogra-
 phus: Impie facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum
 domine. Augu. Quicquid facit vera & legitima mater ecclesia,
 etiam si asperum amarumque sentiat, nō malū pro malo red-
 dit, sed expellendū malum iniquitatis, bonum disciplinæ appō-
 nit, non odio nocendi, sed dilectione sanandi. Item Augu. Me-
 lius timor capitis dolet quum curatur, quoniam dum ei pareit-
 ur, nō sanatur. Ad illud verò Eccl 21. Quum maledicit impius
 diabolum, &c. Dicendum est quòd verbum illud intelligēdum
 est quantum ad illos qui ad sui excusationem maledicunt dia-
 bolo imputātes ei peccatum suum. Sicut Heus peccatum suum
 serpenti imputare voluit, & per consequens authorem serpētis
 latenter accusauit. Antior tatem excommunicandi vel maledi-
 cendi, habet ecclesia ex diuersis locis scripturæ sacræ: vt ex
 Matt. 18. dicente domino: Si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut
 ethnicus & publicanus. Et eiusd. 21. Maledixit dominus siculneq̃
 fructū non ferēt. Et Act. 8. dicit Petrus Simoni Mago: Pecunia
 tua tecum sit in perditionem. Et in 1. canonica Io. Si quis venit
 ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite hunc recipere in
 domum, nec aue ei dixeritis. 1. ad Corin. 5. Si quis frater nomina-
 tur, & est in re vos fornicator, aut adulter, aut auarus, aut ido-
 lis seruicus, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: cū huiusmo-
 di nec cibum capere. In eodē: Nescitis quòd modicum fermentum
 totam massam corrumpit? Expurgate verum fermentū. Itē:
 Auferte malū ex vobisipsis. Eiusdē vlt. Si quis non amat do-
 minum Iesum Christum, sit anathema. Item ad Galat. 1. Si quis
 vobis euangelizauerit præter id quòd accepistis, anathema sit. Itē
 1. ad Timot. 1. Ex quibus est Hymeneus & Alexander, quos tra-
 didi satanæ, vt discant non blasphemare. Sicut ovis morbida à
 grege separatur, ne grex ex ea inficiatur: & sicut membrum in-
 firmum & corruptum abscinditur, ne cætera membra per illud
 corrumpantur: & sicut humores prauis à corpore educuntur,
 ne infirmitatem corpori inducant: sic homines pestilentes
 ab

ab ecclesia per excommunicationem separandi sunt, ne ex parte
corrumpant. Aug. Mali Christiani sic sunt in corpore Christi,
modo humores mali quando euomuntur, tunc releuatur corpus
sic & mali quādo exeunt, tūc ecclesia releuatur, & dicit, Ex
exierunt humores isti, sed non erant ex me.

¶ De errore illorum qui dicunt maleficos non esse puniendos p[er]
temporalis

Sequitur de errore illorū qui dicunt maleficos nō esse puni-
dos p[er] p[er]na temporali, maximē morte. Qui error videtur posse
niti his testimoniis scripturæ sacre. Legitur Gen. 1. Quicumque
effuderit sanguinē humanū, fundetur sanguis illius. Nulli ergo
licet effundere sanguinē humanū. Itē Exo. 20. Non occides
verbū assumit domin⁹ Mat. 5. Deut. 32. Mea est ultio, &c. Ecce
18. Nolo mortē peccatoris. Itē Matt. 10. Ego dico vobis non res-
istere malo. In eodē: Qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Et
nō licet fratri irasci: ergo non licet eū occidere. Itē in eodē. Diligite
inimicos vestros, benefacite his qui oderūt vos. Et eodē. Mat.
13. in parabola de zizaniis superfeminatis dicūt serui: Vis imus
& colligim⁹ ea: Et ait paterfamilias: Nō, ne fortē colligētis zizania,
& eradicetis simul & triticū. Sinite vtraq; crescere vltiq; ad
messē. Item Luc. 6. Nolite condemnare, & nō condēnabimini.
ad Rom. 12. Non vosmetipsos defendentes charissimi, sed date
locum iræ. Scriptum est enim, Mihi vindictam. Et 1. Ioannis 1.
Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Et scitis quoniam
omnis homicida non habet vitā æternā in se manentem. Mat.
26. Omnes qui acceperint gladium, gladio peribunt. Item Ierem.
8. Dimisit dominus in pace mulierem deprehensam in adul-
terio. ¶ Ad primum dicendū, quod illa sententia domini Gen. 1.
Quicumq; fuderit sanguinē humanū, fundetur sanguis illius
& illud Matt. 26. Omnes qui acceperint gladium, gladio peri-
bunt, potius ostēdunt, si quis diligētē inspiciat, aliquem quin
neminem debere occidi. Quum enim sententia domini indubi-
tante sit iusta: Quicumque sanguinem humanum iniuste fun-
det, iustum est vt sanguis eius effundatur: & qui gladiū iniuste
accipit, iustum est vt gladio pereat: ergo in aliquo casu sanguis
humanus iuste effunditur, & homo iuste gladio perit. Et licet
quum paterfamilias prohibet ne quis accipiat de vino alicuius
dolij sui, non est intentio sua vt non accipiat cui ipse de illo
dedit, vel cui ipse hoc iusserit, sed ne hoc aliquis sua aucto-
ritate accipiat. Sic quum dominus dixit, Non occides, nō fuit
intentio sua vt non occideret in casibus illis in quibus ipse hoc
præcepit.

praeceperet: sed ne aliquis occideret aliquem propria authorita-
 te. Vnde post illud verbum, Nō occides, dominus in eodem li-
 bro in multis casibus praecepit occidi. Illud autem Deuterono.
 Mea est ultio: verum est quum ultio sumitur de aliquo in prae-
 senti, auctoritate enim Dei sumitur, & intentio sumentis debet
 esse, Dei contumeliam vel offensam vindicare. illud autem
 Ezech. 18. Nolo mortem peccatoris, &c. de morte aeterna potest
 poni. De morte etiā temporali, verum est quod Deus non vult
 mortē quandoque peccatoris, quā praevidet corrigendū esse, &
 misericorditer expectat ipsum ad poenitentia: mors verò illius
 peccatoris qui sibi nocet peccatum peccato addendo, & alios
 labuendo & corrupendo, de cuius correctione spes non
 habetur, indubitanter videtur sibi & ecclesiae Dei inutilis esse.
 Ad illud verò Matt. 5. Ego dico vobis nō resistere malo, & illud
 ad Rom. cap. 12. Non vometiplos defendentes charissimi, dicen-
 tum est quod loco & tempore potest aliquis & debet non resi-
 stere malo, & non defendere se, vt fiebat in primitiua ecclesia
 quando per miracula & passiones sanctorum ecclesia nouella
 plantanda erat. Loco etiam & tempore potest homo resistere ma-
 lo, & se defendere: aliter enim nisi ecclesia defenderet se ab infi-
 delibus, posset ab eis occidi: & sic periret honor & cultus diui-
 nus. Luc. 22. ait dominus: Qui nō habet, vendat tunicam suam
 & emat gladium. At illi dixerunt: Domine, ecce duo gladij hic:
 quibus dominus, Satis est. Si nō habet ecclesia gladiū materialē,
 sed solum spiritualē, dicendū fuit, Nimis est: & non fuit dicen-
 dum. Satis est. Præterea Paulus voluit vt malo resisteretur, quū
 ipse voluit milites armatos se perducere ad Felicem praesidem.
 Act. 23. Luc. verò 6. vbi dicitur. Nolite condemnare: prohibetur
 condemnatio inordinata: vt cum incerta est culpa eius qui con-
 demnatur. Ad illud verò 1. Ioan. 1. Omnis homicida non habet
 vitam, &c. Dicendū est quod non reputatur homicida qui praece-
 pto Dei hominē occidit: sed qui odio vel desiderio vindicandi se
 hominem vult occidere. Vnde Matth. 15. De corde exeunt cogi-
 tationes malae, homicidia, &c. Tunc ergo homicidiū iudican-
 dum est, quādo ex corde & volūate propria procedit. Ad illud
 verò Matth. 13. Non: ne fortē colligentes zizania, eradicetis si-
 mil cum eis & triticū. Sinite vtraque crescere vsq; ad messem.
 dicendū quod dominus non dixit hoc nisi vt parceretur tritico:
 ergo noluit parci zizaniis in tritici detrimentum: ergo quando
 non potest eis parci sine tritici detrimento, noluit eis parci: vbi
 ergo crescunt zizania & suffocāt triticum, noluit zizaniis par-
 ci.

ci. Et hoc etiã obseruant rustici in agris propriis. Vbi enim vident zizaniã vel alias herbas noxias quas possunt eradica-
re ne tritici dãno, crescere in agris suis, & credunt nisi fuerint eradicatã triticum suffocari, diligenter faciunt eas eradica-
re. In agro verò domini pertinaciter contendunt eradicationẽ in eodẽ simili casu nullo modo debere fieri. Nec mirum, cum ipsi zizania sint, & sententiam mortis timeant. Si quis verò dicat: quod hi qui sunt zizania possunt fieri triticũ, hoc verum est: sed hoc est incertũ, an futuri sint triticũ: sed certũ est quod triticũ suffocant, quia simplices subuertũt. Rarã videmus hæreticorũ ob-
uersionem: sed frequentem bonorum subuersionem. Ideo bonum conuersionis rarum & valde incertum & valde difficile, non debet proponi damno magno & frequenter accidenti: ne dum vana spe paucis parcitur, irreparabilis multitudo perdat. Hoc enim esset acsi paucis lupis in medio gregis existentibus, gregem lacerãtib, parceretur, quia forte Deus illos oues aut agnos faceret. Et paucos leprosos dimitteremus in medio populi corrupẽtes eum, quia forsitan Deus illos sanabit. Facilius rabies lupina sanit in gregem, quã manus uerbo ouis transeat in lupos, & cõtagium leprã facilius à leprosis deriuatur ad sanos, quã à sanis sanitas ad leprosos. Quod autẽ sit licitum in aliquibus casibus hominem occidere, manifeste potest ostẽdendi his testimoniis sacre scripturã quã sequũtur. Luc. 19. Inimicos meos qui noluerũt me regnare super se, adducite huc, & interficite ante me. Matth. 22. Missis exercitibus perdidit homicidas illos. Rom. 14. de illo qui habet potestatem. Dominus minister est, vindex in iram ei qui malum facit. Luc. 13. de ficulnea sterili terram occupante: Succide, inquit, illam: vt quid etiam terram occupat? Matth. 18. Si manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum & proiice abs te. Ergo ecclesia abscindenda debet membrum, quod corrumpit cetera membra. Tullius. Sicut quaedam membra amputantur si languere & tanquam spiritu carere cõeperint, noceantque reliquis partibus corporis: ita ista in figura hominis feritas & inhumanitas belluã à communi humanitate segreganda est. Iac. 2. Abraham pater vester nonne ex operibus iustificatus est, offerens Isaac filiũ suũ super altare? Ergo Abraham placuit Dõ, quia ad præceptũ eius voluit occidere filium suum: ergo qui præcepto domini hominem occidit, non peccat. Item 1. ad Tim. 2. Obsecro primũ omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, omnibus qui in sublimitate

constituti

constituti sunt, vt quietē & tranquillā vtram agamus. Volebat ergo Paulus q̄ oraretur pro principibus qui gladiū habēt materiale, quo defendunt ecclesiā, & seruant pacem in ea. Ergo nō est malū q̄ ipsi vtātur gladio materiali. ad Rom. 13. Non est potestas nisi à Deo. Et paulò post: Dei minister est tibi in bonū. Si enim malū feceris, time: non enim sine causa gladium portat. Luc. 3. Interrogabāt milites Ioannē Baptistā, dicentes. Quid faciemus & nos? Et ait illis. Neminē concutiatis, neq; calūniā faciatis, & cōtenti estote stipēdiis vestris. Nō dixit, Militiā relinquite, stipēdia eorū refutate. Ipse docuisset eos decipere duces, si stipēdia eorū reciperēt, & cū necessitas esset bellū non facerent: non enim debet stipēdia recipere qui non vult militare. Vnde beatus Martinus imperatori rectē respondit: Donarium tuū, inquit, militaturus accipiat. Itē: Petrus occidit Ananiam & Sapphiram Act. 5, ergo licitū est occidere. Si quis dicat quōd occidit verbo, & non gladio, quā vis est in hoc quomodocunq; eos occiderit, ex quo occidit? ¶ Rationibus etiam multipliciter potest ostendi quōd liceat in casu hominem occidere. Primo sic. Aut paruuli sunt erudiendi & corripiēdi saltem leuibus flagellis, aut non. Si non, ergo dimittendi sunt omnibus vitiis, & minus curandū est de eis quā de equis & asinis. Si vero paruuli corripiēdi sunt, multò magis adulti, cum malicia eorum magis sit noxia. Item cōstat quōd bruta de puteis vel cisternis extrahuntur, si in illa ceciderint, secundum illud Luc. 14. Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet, & non continuo extrahet illum die sabbati? Multo fortius ergo homines etiam inuiti à periculis corporalibus extrahendi sunt. Si sic raro occurritur morti corporali: quanto magis occurrēdū est morti spirituali? Item si furiosi sunt recludendi vel ligandi, ne sibi vel aliis corporaliter noceant: multo fortius mente insani cohibendi sunt, ne se spiritualiter occidant. Si verò homines pro leuibus culpis leuiter sunt puniendi, si culpa augeatur, augeri debet & pœna: ergo cum culpa augeatur vsq; ad homicidium, pœna etiam poterit vsque ad homicidium augeri: vt scilicet pro iniusto homicidio quod aliquis commisit iustē occidatur. Item aut mors corporis est pœna omni culpa maior, aut non. Si sic: ergo Deus male infixit eam pro comestione pomi vetiri. Si non: ergo aliqua culpa puniēda est morte corporali. Itē si homicidiū iniustum est puniēdum, aut erit puniēdum morte temporali, aut pœna minore. Si morte temporali, ergo licet aliquem occidere, si pœna minore, aut in infinitū minore, aut nō. Si sic: ergo nul-

lius

lius cōparationis erit id quod patietur qui peccauit ad id quod intulit. Vnde talis erit iustitia, vt si quis dānificasset aliu in mille millibus librarum, & puniretur amissione vnus festucae. Si vero poena minori, sed non in infinitum, tale est acsi dānificasset proximum in tribus marcis, & puniretur in vna. Itē qui Deum impugnat beneficio ab eo recepto, meretur illud beneficium amittere: ergo qui vita sua à Deo accepta Deū impugnat, meretur vitam aeternā amittere. Itē si mors aeterna est instigenda pro aliqua culpa, quanto magis temporalis? Præterea nōne contra Dei inimicos est pugnandum quādiu rebellāt, vel saltem repugnādum quādiu impugnāt? ergo si impugnent vsq; ad mortem corporis, repugnādum erit eis vsq; ad mortē. Vel si nō est repugnādū, fugere debet tota ecclesia, vel permittendū est quod tota occidatur, & quod cultus Dei destruatut vt corporibus impiorū parcatur. Patet ergo quod heretici sub specie pietatis honorem Dei & religionē volūt destruere. Ipsi sunt pij in lupos, & crudeles ouibus & agnis. Matt. 7. Attēdite à falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimētis ouiu, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Ipsi pij sunt in fures & alios maleficos, crudeles vero innocentes. Item si verbo contradicendū est hereticis, nō est ratio aliqua quare manus potius debeat esse exempta, quā lingua quin pro Deo pugnet. Itē si bestia, vt lupi, leones & serpentes exterminandæ sunt pro salute corporū: quāto fortius spirituales bestia pro salute animarum? Et est conueniens similitudo, habito respectu ad venenum pseudoprædicatorum. Tullius: Quid interest, vtrum ex homine se conuertat quis in belluā, an sub hominis figura immanitatem gerat belluā: Item hereticus in ecclesia est vt ouis morbida in grege: vel in mēbrum cancerosum cancro incurabili corpore: ergo quod faciēdum est de oue pro grege, & de membro canceroso pro corpore, hoc faciēdum est de heretico pro ecclesia. ¶ Et notandum quod de illis specialiter videtur faciēda iustitia qui negant iustitiam faciēdam, tanquā de manifestis hostibus iustitiæ. Secundū eos enim iustitia humana, est iniustitia. ¶ Si quis verò dicat hereticos esse occidendos à Deo, non ab ecclesia: ergo ecclesia exponenda est, & sine defensione dimittēda. Præterea dicit dominus Luc. 14. Perfectus omnis erit, si sit sicut magister eius. Magister vero noster Deus est, ergo si Deus hereticos occidit, nō est contra perfectionē bonitatis humanæ hominē occidere. Præterea quæ causa volunt tantū heretici parci corporibus malou à morte? Si propter spem correptionis, vbi non est spes correctionis, illi debet

debet cessare hæc falsa pietas. Si verò propter pretiositatē vitæ corporis, propter maiore pretiositatē animarū non erit eis parcendū. Præterea Manichæi, qui dicūt corpora esse à diabolo, non habent quid respondeāt. Destrūenda enim erūt à filiis Dei, cum sint opera diaboli. Qui sunt hui⁹ erroris, sub specie pietatis ipsis corporibus nocent. Reprobi enim qui amplius vivēt, amplius in futuro puniētur. Addendo enim peccata peccatis, cumulat supplicia suppliciiis, etiā quantū ad corpus, & qualibet pars suppliciorū infernaliū maior viderur esse supplicio mortis corporalis. Itē licet concupiscentia rei alienæ sit prohibita: tamē qui alienā se iniuste vsurpat, iuste re sua priuatur. Ergo in simili licet homicidiū sit prohibitū, tamen qui iniuste occidit, iuste occiditur. Itē cum nemo habēs mentē bene dispositā, dubitet in rebus ceteris ab homine corruptiva esse auferēda: quare hæretici in solis hominibus hoc nō recipiunt? Ad quod potest dici, quōd fures & alij malefici nō libenter dant sententiā contra seipsos, & nullus credit eis, si asserāt maleficos nō esse puniēdos. Ira hæretici non libenter dicāt sententiā quam vident contra se esse: imò dicunt maleficos iniuste occidi. Sed nō est fides eis in hoc adhibenda. Hier. super Esaiā: Non est crudelis qui crudeles iugulat, sed crudelis paciētib⁹ esse videtur. Nā latro suspensus patibulo crudelis iudicē putat. Cū hæretici sint intrinsecus lupi rapaces. Mat. 7. Ipsi bene vellent, q̄ non essent canes in grege domini, qui eos à grege arcerēt. Item si nō est distinguendū circa hoc præceptum, Nō occides, quia Euangeliū nō distinguit: ergo occidere semper est mortale peccatū: ergo mortaliter peccat, qui pulicē occidit.

De æquitate, & Pietate prout Tullius & Macrobius eam diffiniunt.

PARS XII.

Dico de Obedientia quæ est respectu superioris, & Disciplina, quæ est respectu inferioris, dicendum est de æquitate quæ est respectu paris. Et est æquitas amor æqualitatis in his in quibus debet esse æqualitas. Æqualitas virtus est valde rara. Ideo potest dici semita. Prou. 4. Ducā te per semitas æquitaris. Hanc semitā tenet vera sapientia. Prou. 8. Meum est consiliū & æquitas. Et notādum q̄ æquitas multū valet ad spiritualis ædificii firmitatē. Sicut ædificium corporale firmū est, si habeat lapides æqualiter dispositos, si verò sint lapides inæqualiter dispositi, minatur ruinā. Sic cōgregatio vbi æquitas seruetur, stabilis est: vbi verò deest æquitas, stare nō potest. In Psa. Mirabile repletū in æquitate. Itē æquitas facit ad corporis mystici decorem & sanitatem. Sicut in corpore humano inæqualitas membrorum